

Plánování přípravy – Rakousko – Švýcarsko

Regionální geografie – makroregiony světa – Střední Evropa – Alpské státy

Zadání:

1. Plánování a příprava určeného modelového státu bude obsahovat:
 - Úvodní hodinu s charakteristikou státu (Rakousko, Švýcarsko)
 - Procvičovací hodinu: vyhledáte text k příslušnému státu – článek z novin, časopisu, aktuální informace z internetu jakéhokoliv charakteru, popř. Video nebo jiný publicistický pořad. Vytvoříte přípravu na hodinu tak, aby si žáci dokázali uvědomit, o čem zmíněná informace je, jak si ji vysvětlit pomocí tvorby geografických otázek a hledání odpovědí.
 - **Úvodní hodina je zpracovaná jako jeden celek Alpské státy (Rakousko, Švýcarsko), procvičovací hodiny jsou koncipovány samostatně (vybrán a zpracován známější zástupce – Rakousko); možno zpracovat stejným způsobem i Švýcarsko (v případě časové tísně by postačily informace o Švýcarsku jen z úvodní hodiny)**
2. Plánování a příprava určeného makroregionu bude obsahovat:
 - Úvodní hodinu s celkovou charakteristikou regionu
 - Procvičovací hodinu s hledáním souvislostí a faktů s vybranými tvrzeními před částí věnovanou zadanému makroregionu z učebnice Anděl a kol. Nová regionální geografie.
 - **Zpracován region Střední Evropa zahrnující státy – Česká republika, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko, Maďarsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko.**
 - **Hodina zpracována komplexně (úvodní i procvičovací hodina)**

1)

Plánování výuky – zeměpis

Ročník: 8. třída	Tematický(é) celek(y): Regiony světa	Téma hodiny: Evropský makroregion – Střední Evropa – Rakousko, Švýcarsko – úvodní charakteristika
Očekávané výstupy: <ul style="list-style-type: none"> rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů (států) organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých (modelových) států zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich 		
Dílčí cíle: <ul style="list-style-type: none"> žák popíše a vysvětlí, podle kterých kritérií (přírodních a společenských) byl zvolen daný stát/alpská oblast vyjmenuje typické znaky daného státu plynoucí z jeho geografické polohy a porovná s Českou republikou popíše s využitím různých zdrojů (textů, map, fotek, ...) základní přírodní, geografické a společenské charakteristiky vybraných modelových států zdůvodní a porovná, kde se vybrané státy odlišují z hlediska přírodních (klimatické, hydrologické) a společenských charakteristik (urbanizace, způsob dopravy, ekonomické aktivity, cestovního ruchu) 		
Dovednosti: Žák si osvojí práci s atlasem, mapou, informacemi z internetu Žák se naučí číst informace z map, atlasů Žák získané informace dává do souvislostí Žák reflektuje nad získanými informacemi		Náměty pro terénní výuku: vybrané státy nejsou stěžejní pro terénní či praktickou výuku
Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce Regionální geografie – makroregiony světa – Střední Evropa – Alpské státy		Mezipředmětové vazby: Dějepis, přírodopis, výchova k občanství, (německý jazyk)
Pomůcky: atlas, papír, psací potřeby (barevné), přístup na internet		Příprava učebny: místo realizace – učebna
Individuální přístup:		

<i>V případě účasti žáka se specifickými potřebami bude upraven harmonogram činností (např. možnost využití atlasu i u první aktivity)</i>		
Scénář hodiny		
Činnost žáků 15 min – zamyšlení se nad Alpskými státy (Rakousko, Švýcarsko), poté s pomocí atlasu dohledají informace, nakonec budou mít k dispozici internet 5 min – reflektivní diskuse nad získanými informacemi 15 min – vyplňování pracovního listu 10 min – závěrečná analýza poznatků, porovnávání, dotazy, diskuse	Čas (45 minut – jedna vyučovací hodina)	Metody/ činnost učitele 15 min – úvod – vedení a dozor nad první aktivitou, být nápomocný 5 min – hodnocení získaných informací, pomocí které metody získali více kvalitních odpovědí, diskuse 15 min – dohled nad samostatnou prací žáků 10 min – závěrečná analýza poznatků, porovnávání zjištěných dat, diskuse, dotazy
Hodnocení aktivit žáků v hodině Závěrečné hodnocení s opakováním bych soustředil po probrání všech důležitých států z daného makroregionu. Písemný test bych zaměřil na práci s atlasem a hodnocení souvislostí mezi jednotlivými státy a jejich přírodními a společenskými podmínkami.		
Hodnocení výuky – sebereflexe učitele		
<i>Sebereflexe učitele proběhne až s odstupem času po hodině, kdy si vyučovací hodinu zpětně vyhodnotí a zamyslí se, co se v hodině povedlo/nepovedlo, jestli žáci dostatečně spolupracovali (v případě přítomností asistenta pedagoga na hodině jej poprosí o hodnocení)</i>		

Průběh hodiny

Na začátku seznámí učitel studenty pár větami dnešní probírané učivo. Poté bez jakéhokoliv rozmýšlení dá každému žákovi, za úkol napsat co nejvíce pojmů a informací, které se mu vybaví k Rakousku a Švýcarsku. Když už nebudou více vědět, otočí papír a budou psát další informace a pojmy za pomoci atlasu. V posledních 5 minutách budou moci pod dříve uvedenými informacemi udělat čáru a informace doplnit o poznatky z internetu. Takto získané informace všichni společně diskutují. Cílem této aktivity je si zapamatovat hravou formou co nejvíce informací, které využijí v dalších cvičeních. Následně se seskupí do skupin 3-4, dle možností a vypracují přiložený pracovní list. Vyučující je v době vypracování úkolu nápomocný méně bystrým skupinkám. Na závěr hodiny si všichni společně zanalyzují získané poznatky, je možné vést diskusi a pokusit se nastínit vývoj v budoucnosti. Hodina je koncipována na 45 minut, jelikož aktuální studijní plán neumožňuje větší časovou dotaci na danou problematiku. Otázky v pracovním listu by měly být charakteristické vyšší kognitivní funkcí se zaměřením se a propojením jednotlivých poznatků a souvislostí.

V reflektivní diskusi by mělo zaznít:

- ✓ **základní charakteristiky států (hlavní město, další velká města, počet obyvatel, státní symboly, hlava státu)**
- ✓ **povrch státu (reliéf) – nížiny, hornatiny, horské oblasti, Alpy**
- ✓ **klimatické poměry, rozmístění vegetace, vliv na počasí, vodstvo, zemědělství**
- ✓ **obyvatelstvo – rozmístění, migrace, problémy**
- ✓ **průmyslové odvětví – druhy průmyslu (těžba soli), cestovní ruch (+/-), ekonomická vyspělost**
- ✓ **vývoj do budoucna – ekologie, problémy, hrozby**

Pracovní list – Alpské státy – Rakousko, Švýcarsko

1. Na základě porovnání následujících reliéfních map a atlasu se zamysli na umístěním hlavních měst obou států? Jaké geografické, přírodní či společenské důvody je k tomu vedly?

2. Vyznač v obou mapách červeně místa s největší koncentrací lidí a modře místa zemědělsky úrodná. Jak spolu tyto dva faktory souvisí? Prolínají se někde na mapě v jednom místě tyto dva faktory?

3. Zjistí s pomocí atlasu a přiložených fotografií, které oblasti státu/států se podílejí největším zastoupením na cestovním ruchu dané země/zemí? Proč jsou to tyto oblasti, čím jsou jedinečné?

4. Na základě informací z atlasu se pokus vysvětlit jaké okolnosti ovlivňují hydrologické a klimatické poměry obou států? Porovnej s Českou republikou!

Plánování výuky – zeměpis

Ročník: 8. třída	Tematický(é) celek(y): Regiony světa	Téma hodiny: Evropský makroregion – Střední Evropa – Rakousko – procvičování
Očekávané výstupy: <ul style="list-style-type: none"> rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci daného státu porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry modelového státu zvažuje, jaké změny ve vybraném státu světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich 		
Dílčí cíle: <ul style="list-style-type: none"> popíše s využitím různých zdrojů (textů, map, audiovizuálního záznamu, ...) základní přírodní, geografické a společenské charakteristiky vybraného modelového státu porovná zástavbu a její rozmístění v horských oblastech s místy položenými na nížinatém povrchu hledá a navrhuje ekologicky a ekonomicky únosné řešení vybraných přírodních problémů státu (Neziderské jezero) objasní využití vodních ploch a vodní režim řek v Rakousku 		
Dovednosti: Žák si osvojí práci s odborným článkem (práce s textem) Žák získává informace z audiovizuálního záznamu Žák získané informace dává do souvislostí Žák reflektuje nad získanými informacemi		Náměty pro terénní výuku: exkurze k Neziderskému jezeru – mezipředmětové vazby
Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce Regionální geografie – makroregiony světa – Střední Evropa – Alpské státy – Rakousko		Mezipředmětové vazby: Dějepis, přírodopis, výchova k občanství, (německý jazyk)
Pomůcky: atlas, papír, psací potřeby (barevné),		Příprava učebny: místo realizace – učebna s projektorem a připojením na internet
Individuální přístup: V případě účasti žáka se specifickými potřebami bude upraven harmonogram činností (např. větší písmena přiloženého článku, zatržené důležité pojmy)		
Scénář hodiny		

<p>Činnost žáků</p> <p><i>5 min – seznámení se s výstupy, které jsou vyžadovány po shlédnutí videa a shlédnutí videa</i></p> <p><i>10 min – zamyšlení se nad zadanými otázkami</i></p> <p><i>10 min – reflektivní diskuse nad zadanými otázkami</i></p> <p><i>15 min – práce s odborným článkem</i></p> <p><i>5 min – závěrečná analýza poznatků, diskuse, utváření si komplexního pohledu na daný stát (mapa důležitých pojmů na tabuli)</i></p>	<p>Čas</p> <p><i>(45 minut – jedna vyučovací hodina)</i></p>	<p>Metody/ činnost učitele</p> <p><i>5 min – úvod – zprovoznění techniky, shlédnutí videa</i></p> <p><i>20 min – hodnocení získaných informací, diskuse na otázkami</i></p> <p><i>15 min – dohled nad samostatnou prací žáků – procvičování/práce s textem</i></p> <p><i>5 min – závěrečná analýza poznatků, porovnávání zjištěných dat, diskuse, dotazy (mapa důležitých pojmů na tabuli)</i></p>
<p>Hodnocení aktivit žáků v hodině</p> <p><i>Závěrečné hodnocení s opakováním bych soustředil po probrání všech důležitých států z daného makroregionu. Písemný test bych zaměřil na práci s atlasem a hodnocení souvislostí mezi jednotlivými státy a jejich přírodními a společenskými podmínkami.</i></p>		
<p>Hodnocení výuky – sebereflexe učitele</p>		
<p><i>Sebereflexe učitele proběhne až s odstupem času po hodině, kdy si vyučovací hodinu zpětně vyhodnotí a zamyslí se, co se v hodině povedlo/nepovedlo, jestli žáci dostatečně spolupracovali (v případě přítomností asistenta pedagoga na hodině jej poprosí o hodnocení)</i></p>		

Průběh hodiny

Na začátku hodiny učitel seznámí žáky s tématem a naplní dané hodiny. Každý student dostane pracovní list. Seznámí se s otázkami k zamyšlení. Poté bude 3 minuty sledovat video. Na základě informací, které žák získá shlédnutím videozáznamu a doposud získal se pokusí odpovědět na otázky uvedené v pracovním listu. Po deseti minutách učitel započne diskuzi (CO VIDĚLI, JAK DANÁ VĚC S ČÍM SOUVÍŠÍ, PROČ TO TAK JE, PŘÍKLADY Z PRAXE, KDE TO MŮŽEME VIDĚT...) Poslední otázkou si učitel udělá „oslí můstek“ k další aktivitě. V další aktivitě se bude učitel snažit rozvíjet schopnost porozumění textu. Článek je o jezeru, o kterém jsem v učebnicích nenašel vůbec nic nebo jen pouhou zmínku. Na konkrétním příkladu si udělají obrázek, jak vypadá krajina v okolí jezera, jakou budoucnost čeká dané místo a najdou možné řešení celé situace. Zatrhnou důležité informace a geografické termíny. Jednotlivé pojmy budou následně vysvětlovány a na příkladech demonstrovány. Na konci hodiny, posledních 5 minut učitel využije tabuli a s pomocí žáků vytvoří jakýsi přehled nejdůležitějších poznatku a termínů o Rakousku – dosud vysvětlené termíny poslouží jako „kostra“ následné diskuse.

Zdroj – video: <https://www.youtube.com/watch?v=SJNgDAx85al&feature=youtu.be>

Otázky k zamyšlení (informace vycházející převážně z videa a předcházející hodiny)

- 1) Porovnej zástavbu a její rozmístění v horských oblastech s místy položenými na nížinatém povrchu. Jaké okolní podmínky tento úkaz ovlivňují?
- 2) K jakému typu zemědělství se využívají výše položené oblasti a dolož na příkladu? Zamysli se také nad zemědělstvím v okolí Vídně?
- 3) Objasni využití vodních ploch v Rakousku?
- 4) Kterou řeku jsi mohl vidět na záběrech? V kterém ročním období mají řeky nejvyšší průtok a proč?
- 5) Jakou přírodní památku ze seznamu UNESCO jsi mohl zahlédnout na videu? (Učitel je připraven na to, že zřejmě nikdo památku nebude znát!)

Článek dostupný na: <http://rakousko.svetadily.cz/clanky/videnske-more>

Článek byl vybrán záměrně, jelikož popisuje důležitý přírodní úkaz, na který se v mnoha ohledech zapomíná. Významná je tato oblast hned z několika pohledů. Vhodný tip na plánování školního výletu nebo exkurze.

Úkole je prostudovat si text, „zabarvit“ důležité termíny a pojmy, které budou předmětem diskuse (prakticky demonstrovány a na příkladech vysvětleny)

Neziderské jezero – Vídeňské moře

Plochá **stepní krajina porostlá travinami** pomalu přechází v bažiny s hustým rákosím a po chvíli se objevuje rozlehlá vodní hladina mělkého Neziderského jezera. Tak takový obraz se vám může naskytnout **na hranici mezi Rakouskem a Maďarskem** v blízkosti Neziderského jezera, ležícího v Malé uherské nížině.

Neziderské jezero, v Rakousku nazývané **Neusiedler See** a v Maďarsku Fertő-tó, se pyšní titulem „**druhé největší stepní jezero v Evropě**“. Význam tohoto výroku sice trochu kalí fakt, že podobná jezera jsou tu jenom dvě (tím druhým a větším je Balaton), ale přesto jde o velmi zajímavou oblast.

Rozloha hladiny jezera dosahuje zhruba 315 km², z toho 240 km² leží v Rakousku a 75 km² v Maďarsku, a největší délka je asi 36 kilometrů. Sama rakouská část je největší vodní plochou v zemi. Průměrná hloubka je však jen **0,6 až 0,8 metru a maximální dosahuje sotva 1,8 metru**. Mluvit o rozloze i hloubce jezera je nicméně dosti ošemetné, protože se **mění nejen v průběhu roku**, ale hodně kolísá i v delších časových obdobích. Ve vlhkém létě, kdy je více dešťů, se rozměry jezera zpravidla zvětšují, v zimě oproti tomu bývají menší a voda někdy promrzá až ke dnu. V minulosti **několikrát zcela zmizelo**, naposledy poměrně nedávno – počátkem 20. století. Jindy naopak vody stoupnou a způsobují **nepříjemné záplavy**.

Od roku 2003 však **hladina pravidelně klesá tempem zhruba 30 cm za rok**, zřejmě v souvislosti s **globálním oteplováním**. Proto je možné, že za pár let jezero opět (dočasně?) zanikne.

V této podivné krajině se daří mnoha druhům rostlin a živočichů, vytvářejících spolu **jedinečný ekosystém**. Z těchto důvodů se tu nacházejí dva národní parky, Neusiedler See-Seewinkel a Fertő-Hanság. Kromě toho byla celá oblast v roce 2001 zapsána na Seznam světového dědictví **UNESCO**.

Nejnápadnější v okolí jezera je **rákosový porost**. Obklopuje téměř kompletně jeho břehy, díky malé hloubce zasahuje i značnou část hladiny (až čtyři pětiny plochy) a v některých místech, konkrétně u Donnerskirchen, dosahuje šířka rákosového pásu až 8 kilometrů. Nejvíce ho roste na západním břehu, východní je v tomto směru trochu chudší. Jedinou výjimku bez rákosí představuje 2 kilometry dlouhý úsek v okolí města Podersdorf. Právě uvedený porost je dobrým **úkrytem pro mnoho druhů fauny, hlavně vodních ptáků**.

Neziderskému jezeru se přezdívá také „Vídeňské moře“ a je oblíbeným cílem zejména **domácích návštěvníků a dovolenkářů**, a to i přesto, že jeho vody jsou spíše kalné, bahnité a trochu slané. Na hladinu se však často vydávají turisté na plachetnicích, příznivci windsurfingu a rybáři. V omezené míře tu probíhá i komerční lov ryb.

Na březích jezera se vzhledem k jeho poloze odedávna **mísily různé kultury a národnosti**, spoluvytvářející dnešní podobu krajiny. V blízkém okolí najdete upravené vesničky, pamatující časy dávno minulé, ale občas i větší paláce a budovy převážně z 18. a 19. století.

Neziderské jezero je sice z České republiky jen kousíček, ale českých turistů sem zatím mnoho nejezdí. I proto je to zajímavý tip na časově i finančně nenáročnou dovolenou. Brzy tady navíc už nemusí být...

(Zdroj: <http://rakousko.svetadily.cz/clanky/videnske-more>)

2)

Plánování výuky – zeměpis

Ročník: 8. třída	Tematický(é) celek(y): Regiony světa	Téma hodiny: Evropský makroregion – Střední Evropa – úvodní charakteristika a procvičování
Očekávané výstupy: <ul style="list-style-type: none"> organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti ve vybraném regionu 		
Dílčí cíle: <ul style="list-style-type: none"> popíše a vysvětlí, podle kterých kritérií (přírodních, geografických a společenských) byl zvolen daný region dokáže charakterizovat jednotlivé státy regionu a definovat základní údaje k nim zdůvodní na základě různých zdrojů (map, fotek, videí ...) základní přírodní, geografické a společenské charakteristiky vybraných států regionu a rozložení významných měst, řek popíše vliv států Střední Evropy na nadnárodní organizace o ostatní státy Evropy porovná rozdíly mezi jednotlivými státy Střední Evropy 		
Dovednosti: Žák si osvojí práci s atlasem, mapou Žák dokáže zpracovat informace z audiovizuálního záznamu Žák získané informace dává do souvislosti Žák reflektuje nad získanými informacemi		Náměty pro terénní výuku: Neziderské jezero – Rakousko Alpy – Rakousko, Německo Pobřeží Baltského moře – Polsko Německo – průmyslové oblasti
Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce Regionální geografie – makroregiony světa – Střední Evropa		Mezipředmětové vazby: Dějepis, přírodopis, výchova k občanství, (německý jazyk)
Pomůcky: atlas, papír, psací potřeby (barevné), přístup na internet		Příprava učebny: místo realizace – učebna

Individuální přístup: <i>V případě účasti žáka se specifickými potřebami bude upraven harmonogram činností (např. výtisk mapy větších rozměrů či banka pojmů k zaznačení do mapy)</i>		
Scénář hodiny		
Činnost žáků 10 min – úvodní výkladové video – sledovat a dopisovat si důležité informace 25 min – doplňování si do obrysové mapy další informace z učebnice, atlasů, brainstorming 10 min – diskuse nad promítanými fotografiemi	Čas (45 minut – jedna vyučovací hodina)	Metody/ činnost učitele 10 min – úvodní výkladové video – sledovat video v případě potřeby zastavit, překreslit mapu na tabuli, popř projektorem promítnout 25 min – doplňování si do obrysové mapy na tabuli společně s žáky, brainstorming 10 min – diskuse na promítanými fotografiemi (přiblížení termínu z osnovy – učebnice)
Hodnocení aktivit žáků v hodině <i>Závěrečné hodnocení s opakováním bude soustředěno po probrání všech států ze Střední Evropy. Písemný test bych zaměřil na práci s atlasem a hodnocení souvislostí mezi jednotlivými státy a jejich přírodními a společenskými podmínkami.</i>		
Hodnocení výuky – sebereflexe učitele		
<i>Sebereflexe učitele proběhne až s odstupem času po hodině, kdy si vyučovací hodinu zpětně vyhodnotí a zamyslí se, co se v hodině povedlo/nepovedlo, jestli žáci dostatečně spolupracovali (v případě přítomností asistenta pedagoga na hodině jej poprosí o hodnocení)</i>		

Průběh hodiny

V úvodu hodiny učitel zapne výukové video. Žákům rozdá pracovní list, kde je znázorněna obrysová mapa států střední Evropy. Při sledování videa dopisují získané informace. Ve volných deseti minutách se snaží překreslit obrysovou mapu na tabuli (v lepším případě využije možnost projektoru a popisovací tabule). Poté mají žáci na programu samostatnou práci, kdy si doplní zbývající požadované údaje do mapy. S využitím atlasu, učebnice atd. Jakmile budou žáci nepozorní či nebudou vědět začneme společně doplňovat mapu na tabuli a uděláme si celkový přehled (brainstorming). Na tabuli by měla být doplněna celková mapa se základními údaji, potřebnými k dalšímu studiu. Na závěr hodiny učitel promítne vybrané fotografie, na kterých si definují některé důležité pojmy související se střední Evropou. Fotografie jsou vybrané na základě informací v učebnici.

Zdroj – výukové video: <https://www.youtube.com/watch?v=U9fkWvTEgg8>

Fotografie

Švýcarsko – Alpy

(téma – velehory Alpy a Západní Karpaty)

Těžba nerostných surovin

(téma – těžba – č + h uhlí, železná ruda, sůl)

Nadnárodní organizace

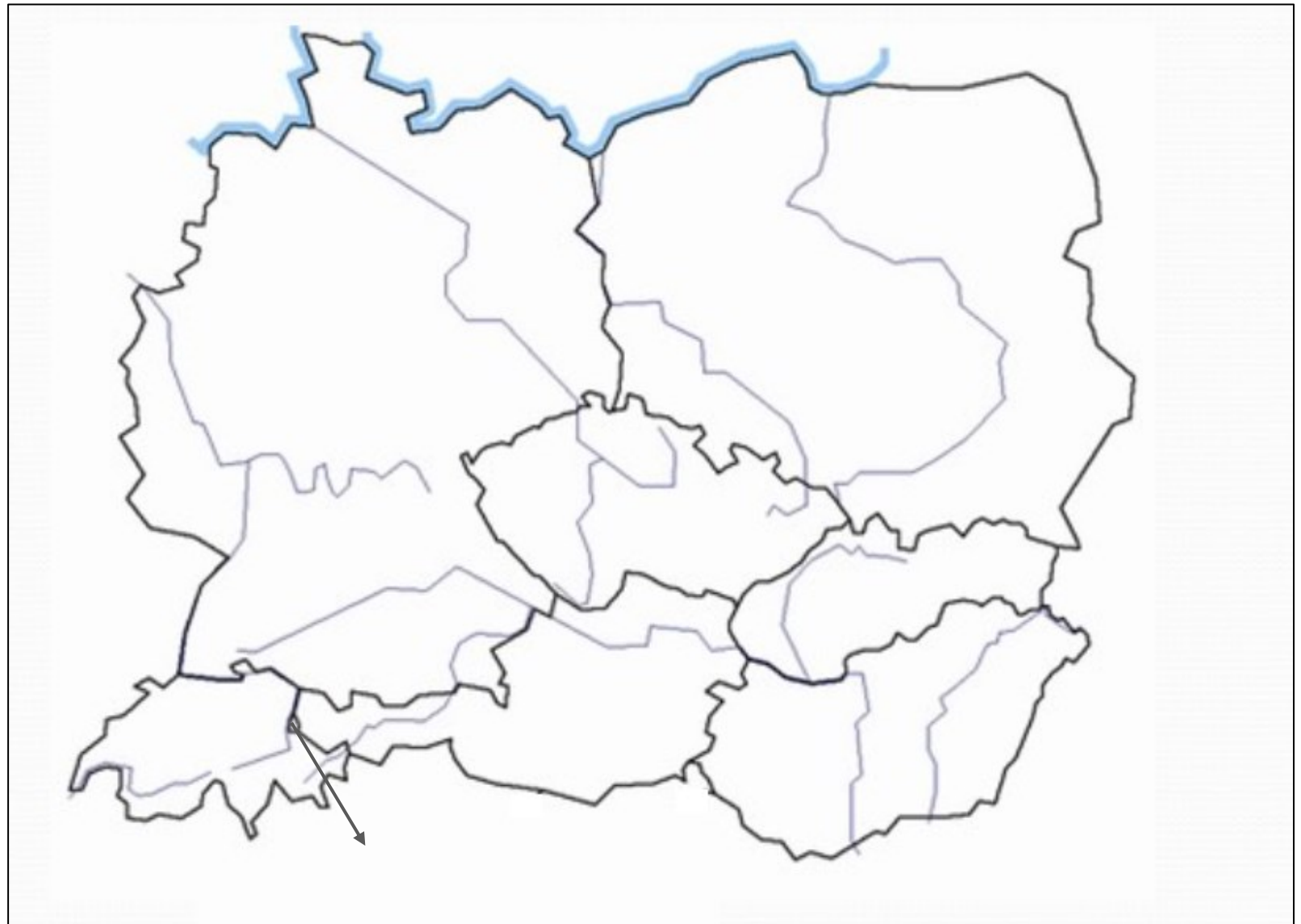
(téma – NATO, EU)

Zdroje: (https://www.google.com/search?q=alpy&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi0gs_F1uHsAhXN8eAKHdjSDs0Q_AUoAXoECA0QAw&biw=1707&bih=771&dpr=1.13#imgsrc=yp1U1ilIMMYWMwM;
https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/tezba-uhli-v-ceske-republice-v-roce-2013.A140422_173759_ekonomika_spi; https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_176511.htm)

Státy střední Evropy

Do obrysové mapy zaznač:

- 1) názvy států
- 2) jejich hlavní města
- 3) další velká města
- 4) názvy vyznačených řek
- 5) zajímavosti z videa

<https://slideplayer.cz/slide/7294044/>